

Teisingai pateikti duomenys – svarbus žingsnis, tvarkant elektronikos atliekas

Tvarumas, aplinkosauga, geresni žiedinės ekonomikos rodikliai priklauso nuo daugelio veiksnių – pradedant politinėmis priemonėmis bei nacionaliniu mastu nustatyta tvarka, gamintojų atsakomybe ir baigiant vartotojų sąmoningumu. Kaip viena iš formalizuotų atliekų sektoriuje veikiančių sistemų yra Vieninga gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos sistema, arba GPAIS. Nepaisant sunkumų, diegiant ir naudojantis šia sistema, stebima pažanga. Buvo tobulinama ir pati GPAIS, gerėjo rinkos dalyvių įgūdžiai ją naudojantis.

Kita vertus, bendraudami su mūsų asociacijos nariais, nuolat girdėdavome apie įvairias problemas, pateikiant duomenis GPAIS, arba informacijos stygių. Tai paskatino į vieną vietą surinkti svarbiausią informaciją ir pateikti ją EPA nariams. Išsamiam aplinkosaugos konsultantės Dovilės Gečiauskienės komentare galima rasti atsakymus į įvairiausių mūsų asociacijos nariams kylančius klausimus, o teisinius šios srities aspektus pristato advokatų kontoros „Bajorienė, Čelkis & partneriai“ advokatas dr. Paulius Čelkis.

Būdama didžiausia šalyje licencijuota kolektyvaus elektros ir elektronikos įrangos atliekų tvarkymo organizavimo organizacija, EPA jaučia atsakomybę už šių atliekų sektoriaus pažangą bei kviečia šios asociacijos narius visiems kartu žengti geresnio elektronikos atliekų tvarkymo kryptimi.

Linas Ivanauskas,
Elektronikos platintojų asociacijos (EPA) vadovas

GPAIS sistema. Kaip teisingai pateikti duomenis?

Jau penkti metai kartu su GPAIS, bet klausimų, kaip teisingai pateikti gaminių, pakuočių, atliekų apskaitos duomenis, vis dar kyla. Šį kartą daugiau dėmesio skirsime elektros ir elektroninės įrangos (toliau – EEĮ) apskaitos ypatumams.

Visų pirma reikėtų atkreipti dėmesį tai, kad EEĮ importas ir tiekimas į Lietuvos vidaus rinką gali būti pradėtas tik užsiregistravus šią veiklą Gamintojų ir importuotojų sąvade (toliau – GII sąvadas) naudojantis GPAIS.EU sistema. Tai reikėtų atlikti ne vėliau kaip 1 darbo dieną prieš pirmą veiklos atvejį, Lietuvos Respublikos vidaus rinkai patiekiant atitinkamus gaminius ar juos išvežant iš Lietuvos Respublikos teritorijos.

Pasitikrinti, ar esate užsiregistravę GII sąvade, taip pat galite GPAIS.EU, skiltyje „*Vieši GII sąvado duomenys*“, nuoroda <https://www.gpais.eu/viesi-savado-duomenys>, tam užtenka įvesti juridinio asmens kodą ar pavadinimą.

Siekiant vykdyti veiklą pagal gamintojui / importuotojui keliamus reikalavimus, rekomenduojama sudaryti kolektyvinės atasakomybės sutartį su atliekų surinkimą / tvarkymą organizuojančia organizacija (toliau – Organizacija) dėl EEĮ atliekų tvarkymo organizavimo ir finansavimo. Tiesa, teisės aktai numato galimybę šias pareigas įgyvendinti ir individualiai. Prieš priimant tokį sprendimą derėtų susipažinti su keliamais reikalavimais ir įvertinti savo galimybes įgyvendinti teisės aktų nuostatas.

Kokių duomenų reikia sudarant sutartį su Organizacija?

Turite žinoti, kokių kategorijų EEĮ tieskite į rinką pagal Elektros ir elektroninės įrangos bei jos atliekų tvarkymo taisyklių 1 priedo sąrašą, kokie numatomi EEĮ kiekiai tonomis.

Vien sudaryti sutartį nepakanka, gamintojas / importuotojas turi tinkamai ir laiku apskaityti į LR vidaus rinką išleidžiamą ir eksportuojamą EEĮ kiekį. Pasitaiko atvejų, kuomet įmonė turi sutartį su Organizacija, bet nėra registruota GII sąvade ir / ar neveda gaminių apskaitos GPAIS sistemoje.

Esminiai duomenys vykdant EEĮ apskaitą:

Prekinių vienetų sąrašas. Jam reikalingi duomenys – data, kada EEĮ pirmą kartą pateikta LR rinkai ar eksportuota, buitinė / nebuitinė EEĮ, EEĮ kategorijos, EEĮ svoris be akumuliatorių ar baterijų, jei tokie yra.

Prekinių vienetų sąrašas nauju EEĮ prekiniu vienetu papildomas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo tiekimo Lietuvos rinkai dienos.

Prekinio vieneto kodas ir pavadinimas turi atitikti buhalterinėje apskaitoje naudojamus kodus ir pavadinimus.

EEĮ pakuotės informacija įtraukiama ir apskaitoma prie EEĮ prekinį vienetų pagal Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo taisyklių nuostatas.

EEĮ apskaita. Atitinkamo kalendorinių metų ketvirčio (toliau – ketvirtis) EEĮ apskaitos žurnalas GPAIS pildomas ne rečiau kaip kartą per ketvirtį.

Pasibaigus ketvirčiui, bet ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo ketvirčio pabaigos GPAIS **suformuojama ir patvirtinama** ketvirčio pakuočių apskaitos suvestinė.

I ketv.	Iki balandžio 30 d.
II ketv.	Iki liepos 30 d.
III ketv.	Iki spalio 30d.
IV ketv.	Iki sausio 30 d.

*Atkreiptinas dėmesys į tai, kad dažnai paliekama **tik suformuota**, bet **nepatvirtina** ketvirčio suvestinė.

Suformuoti ketvirčio suvestinę duomenų peržiūrai galima neribotą kartų skaičių. Patvirtinus ketvirčio pakuočių apskaitos suvestinę, koreguoti to ketvirčio pakuočių apskaitos duomenis, pagal kuriuos suformuota ir patvirtinta tokia suvestinė, galima tik nurodžius šių duomenų koregavimo priežastį.

Jei EEĮ turi bateriją ar akumuliatorių, tai nurodoma prekinio vieneto sąrašė ir apskaitoma pagal taisykles (nurodant įmontuota / neįmontuota, baterijų medžiagą ir kitą reikalingą informaciją). EEĮ svoris nurodomas be baterijos ar akumulatoriaus. Baterijos ir akumulatoriaus svoris nurodomas baterijų ir akumuliatorių apskaitoje.

Pirma apskaitoma EEĮ, suformuojama ir patvirtinama suvestinė, taip EEĮ pakuotės informacija GPAIS modulyje perkeliama į pakuočių apskaitos žurnalus, šie duomenys pakuočių apskaitoje tampa matomi suformuotoje pakuočių ketvirčio suvestinėje.

EEĮ, baterijų ir akumuliatorių apskaitos duomenų pagrindu pagal sutartį teikiama informacija licencijuotai elektronikos platintojų organizacijai.

Deja, kol kas suformuotas suvestines vis dar reikia papildomai perskaičiuoti pagal kategorijas.

Šiuo metu kaip tik diegiami gaminių modulario GPAIS pakeitimai, kuriuose:

- ✓ Gaminių ir pakuočių sąrašuose panaikintas ribojimas naudoti tik unikalius gaminio kodus.
- ✓ Žurnaluose atsisakyta prekybos LR vidaus rinkai skaidymo į mažmeninę, nuotolinę, didmeninę prekybą.
- ✓ Gaminių apskaitos suvestinės nauja forma (suminiai duomenys).
- ✓ Suvestinių formavimas be nulinių eilučių.
- ✓ Baterijų ir akumuliatorių ataskaitos papildymas atvaizduojant „Įmontuota“ ir „Neįmontuota“.

Metinės EEĮ ataskaitos:

Pasibaigus kalendoriniams metams, ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų suformuojamos metinės pakuočių, EEĮ, baterijų ir akumuliatorių apskaitos ataskaitos. Terminas – **iki sausio 3 d.**

Suformuotos metinės apskaitos ataskaitos ne vėliau kaip per 50 kalendorinių dienų pateikiamos Aplinkos apsaugos agentūros vertinimui. Terminas – **iki vasario 19 d.**

Įmonės veiklos vykdymo nutraukimo ar išregistravimo atveju metinės apskaitos ataskaitos privalo būti suformuotos ir pateiktos Aplinkos apsaugos agentūros vertinimui iki įmonės veiklos vykdymo nutraukimo arba iki veiklos išregistravimo.

Apskaitos žurnalų duomenų pagrindu kiekvienais kalendoriniais metais taisyklėse nustatyta tvarka pateikiama praėjusių kalendorinių metų mokesčio už aplinkos teršimą gaminių atliekomis deklaracijos FR0523 forma ir mokesčio už aplinkos teršimą pakuočių atliekomis deklaracijos FR0524 forma. Deklaracija pateikiama ne vėliau kaip pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, iki kalendorinių metų, einančių po to mokestinio laikotarpio, **vasario 15 dienos** Teritorinei valstybinei mokesčių inspekcijai, kurios veiklos teritorijoje mokesčio mokėtojas yra įregistruotas mokesčių mokėtojų registre.

Reikalingi dokumentai. Įmonė turi turėti EEĮ ir pakuočių apskaitos vykdymo tvarkos aprašą, kuris turi būti patvirtintas vadovo įsakymu. Už EEĮ ir pakuočių apskaitą atsakingas asmuo taip pat skiriamas vadovo įsakymu. Rekomenduojama tvarkos aprašą peržiūrėti bent kartą per dvejus metus.

Siekiant palengvinti EEĮ apskaitą svarbu tinkamai vesti prekių judėjimo dokumentus, pirkimų vadybininkai turi bendradarbiauti su buhalterėmis. Atskirai informuoti apie papildomas pareigas, jei buhalterinės paslaugos yra perkamos. EEĮ apskaitoje pateiktų duomenų pagrindimą patvirtinantys dokumentai saugomi ne trumpiau kaip 5 metus.

Pasiteiraukite savo partnerių, ar iš Jūsų įsigiję produkcijos jos ne eksportuoja. Jei yra numatytas EEĮ prekių eksportas, prašykite partnerio patvirtinimo apie eksportuojamus gaminius, o esant poreikiui – ir tai patvirtinančių dokumentų (krovinių važtaraščių ir kt.). Šiuo pagrindu Jūs Lietuvoje veikiančiam partneriui parduotą produkciją apskaitysite kaip „išvežimą iš LR rinkos per trečiuosius asmenis“, taip susimąžinsite mokesťines prievoles.

Liepos mėn. buvo aktyvuoti pakuočių apskaitos pakeitimai GPAIS pakuočių modulyje. Atsižvelgiant į tai, reikėtų peržiūrėti informaciją, pateiktą kartu su EEĮ, tikėtina, kad liko seni pakuočių kodai, kurie vėliau neatsispaudės arba kils kliūčių tinkamai suformuoti metinę pakuočių apskaitą.

Ką reikėtų peržiūrėti?

Jei tarp pakuočių buvo metalinė ir (ar) kombinuota (vyrauja popierius), ir (ar) kombinuota (vyrauja kita) pakuotės, privalu patikslinti GPAIS GII registraciją. Jei neturite metalinių ir (ar) kombinuotų pakuočių, šis žingsnis praleidžiamas.

Jei GII registracijos patikslinti nepavyko, pirmiausia privalote susisiekti su savo pakuočių organizacija (toliau – GIO) ir (ar) VŠĮ Užstato sistemos administratoriumi (toliau – USAD) ir patikslinti, kokią metalinių pakuočių rūšį (aliuminio ir (ar) juodųjų metalų) iš savo pusės esate užregistravę GIO ir (ar) USAD.

Peržiūrėkite prekinių vienetų sąrašo pakuočių duomenis, t. y. patikrinkite, ar po atlikto automatinio duomenų tvarkymo nėra klaidų.

Jei turite vienkartinių metalinių pakuočių, kurios nėra juodųjų metalų, tuomet pataisykite įrašą apie šių gaminių pakuotes, pasirenkant jam aktualią aliuminio pakuotę (003, 013, 023, 033, 043, 063, 073).

Atsižvelgiant į tai, kad su EEĮ prekiniu vienetu įvedama informacija apie pakuotes į pakuočių apskaitą perkeliama suformavus ir patvirtinus EEĮ ketvirčio suvestines, reikėtų iš naujo suformuoti ir patvirtinti EEĮ apskaitos I ir II ketvirčių žurnalų suvestines.

Vadovaujantis „Tvarkos, kai negalima naudotis vieninga gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos informacine sistema, aprašo“ 57. punktu, **visi praėjusio laikotarpio pakuočių apskaitos duomenys gali būti pateikti ne vėliau kaip iki 2022 m. spalio 30 d., t. y. kartu su trečio metų ketvirčio suvestine.**

Daugiau informacijos apie pakeitimus: <https://www.gpais.eu/gpais-naujienos>

Komentaro autorė Dovilė Gečiauskienė

Jau 10 metų esu tarpininkė tarp institucijų ir verslo aplinkosaugos srityje.

Mano vizija – aplinkosauga be streso.

Šiuo metu dirbu su aplinkosaugos konsultacijų veiklos projektu temomis:

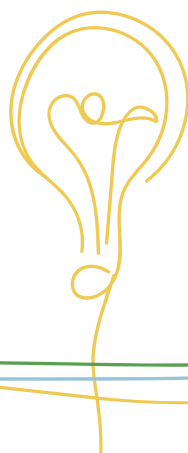
- GPAIS konsultacijos.
- Veiklos aplinkosauginis auditas.
- Pagalba pasiruošiant inspektorių patikrinimui.
- Veiklos, vietos aplinkosauginis įvertinimas prieš pradėdant ūkinę veiklą.

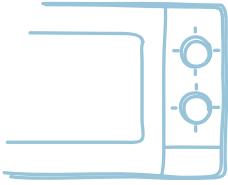
Tel.: +370 60 42 50 42

El.p: doviles.konsultacijos@gmail.com

LinkedIn: <https://www.linkedin.com/in/dovile-geciauskiene/>

Elektros ir elektroninės įrangos bei jos atliekų tvarkymo taisyklių 1 priedas

ELEKTROS IR ELEKTRONINĖS ĮRANGOS KATEGORIJOS IR NEBAIGTINIS ŠIOMS KATEGORIJOMS PRISKIRIAMOS ELEKTROS IR ELEKTRONINĖS ĮRANGOS SĄRAŠAS

1. Temperatūros keitimo įranga

Šiai kategorijai priskiriamos elektros ir elektroninės įrangos sąrašas: šaldytuvai, šaldikliai, automatiniai šaltų produktų išdavimo įtaisai, oro kondicionavimo įranga, garų surinkimo įranga, šilumos siurbliai, radiatoriai, kuriuose yra alyvos ir kita temperatūros keitimo įranga, temperatūrai keisti naudojami skysčiai, išskyrus vandenį.

2. Ekranai, monitoriai ir įranga, kurioje yra ekranų, kurių paviršiaus plotas didesnis nei 100 cm²

Šiai kategorijai priskiriamos elektros ir elektroninės įrangos sąrašas: ekranai, televizoriai, skystųjų kristalų nuotraukų rėmeliai, monitoriai, nešiojamieji kompiuteriai, knyginiai kompiuteriai.

3. Lempos

Šiai kategorijai priskiriamos elektros ir elektroninės įrangos sąrašas: tiesios fluorescencinės lempos, kompaktinės fluorescencinės lempos, fluorescencinių lempų lemputės, didelio ryškumo išlydzio lempos, įskaitant suslėgto natrio lempas ir metalų halidų lempas, žemo slėgio natrio lempos, šviesos diodai (LED).

4. Stambi įranga (bent vienas iš išorinių išmatavimų didesnis nei 50 cm)

Ši kategorija apima namų ūkio prietaisus, IT ir telekomunikacinę įrangą, vartojimo įrangą, šviestuvus, garso ir vaizdo atkūrimo įrangą, muzikinę įrangą, elektrinius ir elektroninius įrankius, žaislus, laisvalaikio ir sporto įrangą, medicinos prietaisus, stebėjimo ir kontrolės prietaisus, automatinis daiktų išdavimo įtaisus, elektros srovės generavimo įrangą. Šiai kategorijai nepriskiriama 1–3 kategorijų įranga.

Šiai kategorijai priskiriamos elektros ir elektroninės įrangos sąrašas: skalbimo mašinos, drabužių džiovintuvai, indaplovės, maisto ruošimo prietaisai, elektrinės viryklės, elektrinės viryklėlės, šviestuvai, garso ar vaizdo atkūrimo įranga, muzikinė įranga (išskyrus bažnyčiose įrengiamus vargonus), mezgimo ir audimo prietaisai, universalieji komplektai, spausdintuvų blokai, kopijavimo įranga, stambūs monetiniai aparatai, stambūs medicinos prietaisai, stambūs stebėjimo ir kontrolės prietaisai, stambūs automatiniai produktų ir pinigų išdavimo įtaisai, fotovoltinės plokštės.

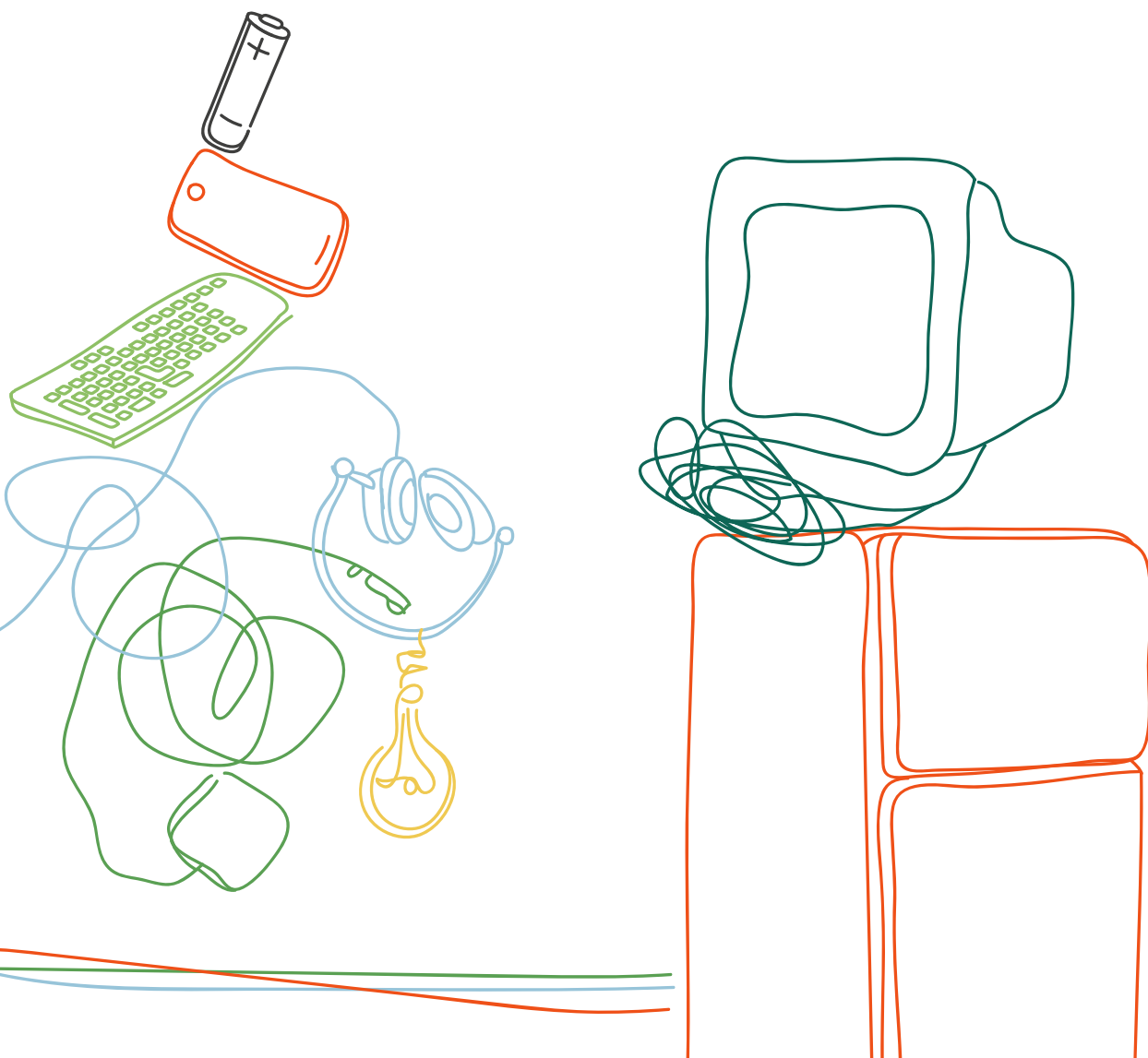
5. Smulki įranga (nė vienas iš išorinių išmatavimų neviršija 50 cm)

Ši kategorija apima namų ūkio prietaisus, vartojimo įrangą, šviestuvus, garso ir vaizdo atkūrimo įrangą, muzikinę įrangą, elektrinius ir elektroninius įrankius, žaislus, laisvalaikio ir sporto įrangą, medicinos prietaisus, stebėjimo ir kontrolės prietaisus, automatinis daiktų išdavimo įtaisus, elektros srovės generavimo įrangą. Šiai kategorijai nepriskiriama 1–3 ir 6 kategorijų įranga.

Šiai kategorijai priskiriamos elektros ir elektroninės įrangos sąrašas: dulkių siurbiai, kilimų valymo prietaisai, siuvimo prietaisai, šviestuvai, mikrobangų krosnelės, ventiliavimo įranga, lygintuvai, skrudintuvai, elektriniai peiliai, elektriniai virdukliai, rankiniai ir kitokie laikrodžiai, elektriniai skustuvai, svarstyklės, plaukų ir kūno priežiūros prietaisai, kišeninės skaičiavimo mašinelės, radijo aparatai, vaizdo kameros, vaizdo įrašymo įtaisai, aukštos kokybės garso įranga, muzikos instrumentai, garso ar vaizdo atkūrimo įranga, elektriniai ir elektroniniai žaislai, sporto įranga, dviračių, nardymo, bėgimo, irklavimo ir kiti kompiuteriai, dūmų detektoriai, šilumos reguliatoriai, termostatai, smulkūs elektriniai ir elektroniniai įrankiai, smulkūs medicinos aparatai, smulkūs stebėjimo ir kontrolės prietaisai, smulkūs automatiniai produktų išdavimo įtaisai, maži prietaisai su įmontuotomis fotovoltinėmis plokštėmis.

6. Smulki IT ir telekomunikacijų įranga (nė vienas iš išorinių išmatavimų neviršija 50 cm)

Šiai kategorijai priskiriamos elektros ir elektroninės įrangos sąrašas: mobilieji telefonai, palydovinės vietos nustatymo (GPS) sistemos, skaičiuoklės, maršruto parinktuvas, asmeniniai kompiuteriai, spausdintuvai, telefonai.

GPAIS: pateikti duomenis svarbu nacionaliniu mastu

Priežastys, kodėl pildomas GPAIS'AS (pildo gamintojai / importuotojai). Kokia atsakomybė gresia neužpildžius duomenų ir kodėl jie tokie svarbūs valstybės mastu.

Atliekų tvarkymo įstatymo (ATĮ) 34-1 straipsnio 1 dalyje, kaip viena iš elektros ir elektroninės įrangos (EEĮ) gamintojų ir importuotojų (GII) pareigų, išskiriama pareiga tvarkyti EEĮ apskaitą ir teikti apskaitos ataskaitas Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka (5 punktas).

Atitinkama pareiga nustatyta ir baterijų ir akumuliatorių (BA) GII, kurie privalo tvarkyti BA apskaitą ir teikti apskaitos ataskaitas aplinkos ministro nustatyta tvarka (ATĮ 34-15 straipsnio 1 dalies 7 punktas).

ATĮ 34-22 straipsnio 1 ir 3 dalyse, kaip ir ATĮ 34-2 straipsnio 1 dalyje bei 34-16 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad GII pareigą registruotis, tvarkyti apskaitą ir teikti apskaitos ataskaitas privalo vykdyti savarankiškai, t. y. jos negali pavesti kolektyvaus atliekų tvarkymo organizacijai (GIO).

Įgyvendindamas minėtas nuostatas aplinkos ministras Gaminių apskaitos ir atliekų tvarkymo organizavimo veiklos ataskaitų teikimo taisyklėse nustatė, kad gamintojas ir (ar) importuotojas, užsienio valstybės asmuo, Lietuvos Respublikoje savo veiklą įregistravęs užsienio valstybės asmens įgaliotas atstovas, atsakingas už ATĮ EEĮ gamintojams ir (ar) importuotojams nustatytų pareigų vykdymą Lietuvos Respublikoje, turi naudodamasis Vieninga gaminių, pakuočių ir atliekų apskaitos informacinė sistema (GPAIS) vykdyti Lietuvos Respublikos vidaus rinkai tiekiamų gaminių apskaitą, parengti ir turėti gaminių sąrašą pagal atskiras gaminių rūšis.

Pažymėtina, kad šie duomenys yra svarbūs tam, kad GII galėtų pagrįsti tinkamą pareigų įvykdymą, o valstybės institucijos (Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos) galėtų sukontroliuoti gaminių teikimą į rinką ir užduočių vykdymą. BA atveju svarbu dar ir dėl to, kad įvykdžius užduotis GII yra atleidžiami nuo mokesčio už aplinkos teršimą mokėjimo (Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo (MUATĮ) 6 straipsnio 4 dalis).

Atsakomybė už pareigų nevykdymą yra nustatyta tiek Aplinkos apsaugos įstatyme (ekonominės sankcijos ūkio subjektui), tiek ir Administracinių nusižengimų kodekse (administracinė atsakomybė ūkio subjekto vadovui ar atsakingam asmeniui), ir gali būti taikomos abi kartu.

Aplinkos apsaugos įstatymo 94 straipsnyje nustatyta atsakomybė už:

- Gaminių (apmokestinamųjų gaminių, į prietaisus ar transporto priemones įmontuotų baterijų ir akumuliatorių, elektros ir elektroninės įrangos) tiekimo Lietuvos Respublikos vidaus rinkai apskaitos vykdymą nesilaikant teisės aktuose nustatytų reikalavimų po to,

kai juridinis asmuo apie pažeidimą buvo įspėtas raštu, užtraukia baudą nuo trijų šimtų iki šešių šimtų eurų (1 dalis);

- Pažeidimą, padarytą pakartotinai, užtraukia baudą nuo šešių šimtų iki vieno tūkstančio dviejų šimtų eurų (2 dalis);
- Akivaizdžiai neteisingų ar suklastotų duomenų gaminių (apmokestinamųjų gaminių, į prietaisus ar transporto priemones įmontuotų baterijų ir akumuliatorių, elektros ir elektroninės įrangos) apskaitos dokumentuose ir (ar) šių gaminių tiekimo Lietuvos Respublikos vidaus rinkai apskaitos ataskaitose pateikimą užtraukia baudą nuo šešių šimtų iki vieno tūkstančio keturių šimtų eurų (3 dalis);
- Gaminių (apmokestinamųjų gaminių, į prietaisus ar transporto priemones įmontuotų baterijų ir akumuliatorių, elektros ir elektroninės įrangos) tiekimo Lietuvos Respublikos vidaus rinkai apskaitos ir atliekų tvarkymo ataskaitos ir (ar) mokesčio už aplinkos teršimą apmokestinamųjų gaminių atliekomis deklaracijos nepateikimą po to, kai raštu buvo įspėta apie šių dokumentų pateikimo terminus, užtraukia baudą nuo trijų šimtų iki aštuonių šimtų penkiasdešimt eurų (4 dalis);
- Gaminių (apmokestinamųjų gaminių, į prietaisus ar transporto priemones įmontuotų baterijų ir akumuliatorių, elektros ir elektroninės įrangos) tiekimo Lietuvos Respublikos vidaus rinkai apskaitos nevykdymą užtraukia baudą nuo vieno tūkstančio keturių šimtų iki trijų tūkstančių eurų (5 dalis).

Pavyzdžiui, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2021 m. balandžio 7 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. eA-513-492/202123 nurodė, kad byloje esantys rašytiniai įrodymai patvirtina, kad atlikus planinį UAB (pavadinimo duomenys neskelbtini) patikrinimą, buvo nustatyti pažeidimai: Bendrovė, būdama transporto priemonių importuotoja ir platintoja, nėra registruota GPAIS kaip transporto priemonių importuotoja, nevedė transporto priemonių importo ir išleidimo į Lietuvos Respublikos rinką apskaitos per GPAIS, nepateikė transporto priemonių 2018 kalendorinių metų ataskaitos per GPAIS, nedalyvavo eksploatuoti netinkamų transporto priemonių tvarkymo sistemoje ir nevykdė numatytų pareigų. Buvo padaryta išvada, kad Bendrovė pažeidė Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. D1-291 patvirtintų Gamintojų ir importuotojų registravimo taisyklių 5 punktą, aplinkos ministro 2009 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. D1-290 patvirtintų Gaminių apskaitos ir atliekų tvarkymo organizavimo veiklos ataskaitų teikimo taisyklių 3 ir 11 punktus bei Atliekų tvarkymo įstatymo 344 straipsnį. Nutarimu Bendrovei už nustatytus pažeidimus pagal Aplinkos apsaugos įstatymo 94 straipsnio 5 dalį, 95 straipsnio 1 dalį ir 102 straipsnio 3 dalį buvo paskirta 6 000 Eur bauda. Remdamasis byloje nustatytais faktinėmis aplinkybėmis ir įvertinęs jas patvirtinančius įrodymus, teismas sprendė, kad pakankama ir pagrįsta, padarytus teisės pažeidimus atitinkanti bei prevencinį poveikį daranti poveikio priemonė yra Bendrovei skiriama 2 000 Eur bauda.

Administracinių nusižengimų kodekso (ANK) 249 straipsnyje nustatyta atsakomybė už EEĮ ir (ar) šios įrangos atliekų tvarkymo reikalavimų nevykdymą, kaip antai:

- už EEĮ tiekimo rinkai apskaitos ir atliekų tvarkymo ataskaitos nepateikimą iki nustatytų terminų, užtraukia baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo vieno šimto dvidešimt iki dviejų šimtų dvidešimt eurų (1 dalis);
- už EEĮ tiekimo rinkai apskaitos netvarkymą ar netinkamą tvarkymą, užtraukia baudą nuo dviejų šimtų trisdešimt iki keturių šimtų trisdešimt eurų (2 dalis);
- už EEĮ, kurios GII nėra užsiregistravęs GII registravimo sąvade, platinimą, užtraukia baudą nuo trijų šimtų iki penkių šimtų šešiasdešimt eurų (4 dalis);
- už klaidingų duomenų pateikimą EEĮ tiekimo rinkai apskaitos ir atliekų tvarkymo ataskaitose, užtraukia baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo keturių šimtų penkiasdešimt iki aštuonių šimtų penkiasdešimt eurų (6 dalis);
- už EEĮ tiekimą Lietuvos Respublikos vidaus rinkai neįsiregistravus Gamintojų ir importuotojų registravimo sąvade užtraukia įspėjimą arba baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo vieno šimto penkiasdešimt iki vieno tūkstančio keturių šimtų penkiasdešimt eurų (9 dalis);
- už pakartotinius pažeidimus užtraukia baudą nuo penkių šimtų iki trijų tūkstančių eurų (11 dalis);
- už EEĮ atliekų netvarkymą ir nedalyvavimą EEĮ atliekų tvarkymo sistemoje užtraukia baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo dviejų tūkstančių septynių šimtų iki šešių tūkstančių eurų (12 dalis).

ANK 252 straipsnyje nustatyta atsakomybė už apmokestinamųjų gaminių ir apmokestinamųjų gaminių atliekų tvarkymo reikalavimų nevykdymą, kaip antai:

- už apmokestinamųjų gaminių tiekimą Lietuvos Respublikos vidaus rinkai neįsiregistravus Gamintojų ir importuotojų registravimo sąvade, užtraukia įspėjimą arba baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo vieno šimto penkiasdešimt iki aštuonių šimtų penkiasdešimt eurų (1 dalis);
- už apmokestinamųjų gaminių tiekimo rinkai apskaitos ir apmokestinamųjų gaminių atliekų tvarkymo ataskaitų nepateikimą iki nustatytų terminų, užtraukia baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo vieno šimto dvidešimt iki dviejų šimtų dvidešimt eurų (2 dalis);

- už klaidingų duomenų pateikimą apmokestinamųjų gaminių tiekimo rinkai apskaitos ir atliekų tvarkymo ataskaitose, užtraukia baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo keturių šimtų penkiasdešimt iki aštuonių šimtų penkiasdešimt eurų (7 dalis);
- už pakartotinius pažeidimus užtraukia baudą nuo dviejų šimtų iki vieno tūkstančio penkių šimtų eurų (9 dalis);
- už BA atliekų netvarkymą ir (ar) nedalyvavimą organizuojant BA atliekų tvarkymo sistemas užtraukia baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nuo dviejų tūkstančių septynių šimtų iki šešių tūkstančių eurų (10 dalis).

Pavyzdžiui, Vilniaus miesto apylinkės teismas 2020 m. liepos 13 d. nutarime Nr. A11.-987-1057/2020 konstatavo, kad byloje surinkti ir teismo ištirti įrodymai patvirtina, kad asmuo, būdamas atsakingas asmuo, UAB 2012–2017 metais tiekdamas į LR vidaus rinką transporto priemones ir transporto priemonėse įmontuotas baterijas ir akumuliatorius, kaip neatskiriama sudedamoji dalis, buvo neįsiregistravusi Gamintojų ir importuotojų sąvade. Tuo pažeidė LR Atliekų tvarkymo įstatymo 34(4) str. 1 d. 1 p., 34(15) str. 1 d. 1 p. ir LR aplinkos ministro 2014 m. gegužės 29 d. Nr. D1-480 patvirtintų Gamintojų ir importuotojų registravimo taisyklių 5 punkto reikalavimus; UAB 2012–2017 metais nevykdė LR Atliekų tvarkymo įstatymo 34(4) str. 1 d. Transporto priemonių importuotojams nustatytų pareigų; UAB (pavadinimo duomenys neskelbtini) 2012–2017 metais nevykdė LR Atliekų tvarkymo įstatymo 34(15) str. 1 d. Baterijų ir akumuliatorių importuotojams nustatytų pareigų, išskyrus baterijų ir akumuliatorių apskaitos vedimą. Todėl vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 38 straipsnio 2 dalimi, paskirtas nuobaudas subendrinus apėmimo būdu asmeniui buvo paskirta galutinė administracinė nuobauda – 400 EUR dydžio baudą.

Kaip buvo minėta, BA atveju yra pareiga mokėti mokestį už aplinkos teršimą, jei GII neįvykdo pareigos įvykdyti Vyriausybės nustatytas užduotis. MUATĮ 3 priede nustatytas mokesčio tarifas: akumulatoriams – 222 Eur/t, galvaniniams elementams (baterijoms) – 4 469 Eur/t.

Vadovaujantis Mokesčio už aplinkos teršimą ir nuslėptą taršą gaminių atliekomis apskaičiavimo tvarkos aprašu, patvirtintu aplinkos ministro, mokestis dvigubinamas, kai mokesčio mokėtojas vykdė ar nevykdė gaminių apskaitą ir pateiktoje deklaracijoje nurodė neteisingą vidaus rinkai tiekiamą atitinkamos rūšies gaminių kiekį ir kaip sutvarkytą gaminių atliekų kiekį nurodė panaudotų ar perdirbtų gaminių atliekų kiekį ar jų dalį, kuriam neturėjo patvirtinančių dokumentų ar kurie yra fiktyvūs (neegzistuojantys); arba kai mokesčio mokėtojas vykdė gaminių apskaitą ir pateiktoje deklaracijoje nurodė neteisingą vidaus rinkai tiekiamą gaminių kiekį ir teisingai ar neteisingai nurodė panaudotų ar perdirbtų gaminių atliekų kiekį, kuriam turėjo patvirtinimus; arba kai mokesčio mokėtojas vykdė gaminių apskaitą ir pateiktoje deklaracijoje nurodė teisingą vidaus rinkai tiekiamą atitinkamos rūšies gaminių kiekį ir neteisingai nurodė panaudotų ar perdirbtų gaminių atliekų kiekį, kuriam turėjo patvirtinimus.

EPA vidinė sistema (priežastys, kodėl reikia dubliuoti duomenis)

EPA vidinėje sistemoje kaupti duomenis reikalinga pirmiausia todėl, kad asociacija vykdydama GII pareigas, tarp jų ir pareigą įvykdyti Vyriausybės nustatytas EEĮ ir BA atliekų tvarkymo užduotis, privalo žinoti, kokius kiekius EEĮ ir BA jos pavedimų davėjai pateikė į rinką, kad galėtų atitinkamas atliekų tvarkymo paslaugas įsigyti pas atliekų tvarkytojus.

Antra, iki šiol neveikia GPAIS GIO posistemė, kad GIO galėtų matyti jos pavedimų davėjų GPAIS pateiktus duomenis.

Trečia, net ir Aplinkos apsaugos departamentas atlikdamas GIO veiklos kontrolę ir tikrindamas Vyriausybės nustatytą užduočių vykdymą vadovaujasi ne GPAIS, o GIO pateikiamais duomenimis apie jos pavedimų davėjų į rinką pateiktus gaminių kiekius.

Visa tai sudaro pareigą asociacijai eksploatuoti vidinę informacinę sistemą, o GII (jos pavedimo davėjams) suvesti į ją teisingus ir aktualius duomenis.

Advokatų kontoros „Bajorienė, Čelkis & partneriai“
advokatas dr. Paulius Čelkis,
teikiantis teisinės konsultacijas
gaminių ir pakuočių atliekų
tvarkymo organizavimo klausimais.

